

12.06.24

Innspill til statlige planretningslinjer for klima og energi

Dette er et felles innspill fra arkitektorganisasjonene Arkitektbedriftene i Norge (AiN), Norske arkitekters landsforbund (NAL) og Norske landskapsarkitekters forening (NLA).

Vi vil innledningsvis berømme arbeidet som har blitt lagt ned i å videreutvikle, utdype og på mange måter forbedre retningslinjene, og ser svært positivt på at staten med dette forsøker å styrke det offentliges innsats for bærekraftig klima- og energiplanlegging. Vi viser i denne sammenheng til Riksrevisjonens nylig avgitte rapport om myndighetenes styring og samordning for å nå Stortingets vedtatte klimamål, hvor Regjeringens samordning ble funnet for svak.

Generelt til planretningslinjene

Overordnet vil vi understreke betydningen av å se ulike samfunns mål i sammenheng, med en helhetlig tilnærming der tiltak og virkemidler vurderes samlet. Retningslinjene for klima og energi (SPR-KE) må derfor ses i sammenheng med retningslinjene for arealbruk og mobilitet (SPR-AM), og denne sammenheng mellom disse bør tydeliggjøres i begge retningslinjene. SPR-KE er forbillig systematisk, med et klart språk og verdifull tydeliggjøring av forvaltningsnivåenes ulike roller og ansvar. En likere struktur for SPR-AM vil være hensiktsmessig.

En rekke forhold som etablering av infrastruktur, lokalisering av funksjoner, arealeffektivitet og sambruk for det enkelte bygg, kvalitet, estetikk og funksjonalitet som premiss for lang levetid, utslipp og naturdeleggelse knyttet til utbygging, produksjon og transport av materialer, nye arealintensive energiløsninger og opplevelseskvaliteter i omgivelsene, påvirker mulighetene for å oppnå målene for klima- og energipolitikken.

Sterkere fokus på landskap, stedsutvikling og arkitektonisk kvalitet vil bidra til bærekraft, og skape større begeistring for energiomstillingen samfunnet må gjennom, og dermed større måloppnåelse for regjeringens klima- og energipolitikk.

Utbygging for energiproduksjon har vist seg å være arealintensivt, og ofte omstridt. Det er derfor ekstra viktig at slike anlegg, der de er nødvendige, utformes med omtanke for omgivelsene og bidrar med både arkitektoniske kvaliteter og stedskvaliteter utover energiproduksjonen.

Utvikling av fornybar energi må ikke skje gjennom nedbygging av karbonrike arealer, og SPR-KE må endre ordlyden for å understreke dette.

Vi savner at det i retningslinjene oppfordres til flerbruk og innovative løsninger knyttet til etablering av fornybar energi på eksisterende og nye bygg, og i allerede utbygde arealer. Staten må videre sørge for virkemidler som insentiverer utvikling av fornybar energiproduksjon i eksisterende bebygde områder, i byer, på tak og fasader, og at dette må være langt enklere enn å bygge ned natur.

SPR må bidra til et tydelig grunnlag for innsigelser, som ikke begrenser seg til «nasjonale eller vesentlige regionale interesser». Det er avgjørende for etterlevelse at det fremmes innsigelser mot planer som strider mot retningslinjene.

Kartlegging viser at summen av nedbygging og forringelse av naturområder i de enkelte kommunene skaper et betydelig problem.

For konkrete innspill med begrunnelser viser vi til vedlegget.

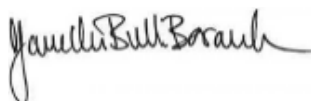
Vennlig hilsen

Norske landskapsarkitekters forening

Line Oma
Generalsekretær

Arkitektbedriftene i Norge

Janeche Bull Borander
utviklingssjef

Norske arkitekters landsforbund

Kai Reaver
fagsjef

Om arkitektorganisasjonene

Arkitektbedriftene i Norge (AiN) er bransje- og arbeidsgiverorganisasjonen for bedrifter med praktiserende arkitekter, landskaps- og interiørarkitekter med faglig ledelse med masterutdanning.

Norske arkitekters landsforbund (NAL) er en fagideell medlemsorganisasjon for arkitekter i Norge med utdanning på universitetsnivå tilsvarende mastergrad eller sivilarkitekt.

Norske landskapsarkitekters forening (NLA) er en fagideell medlemsorganisasjon for landskapsarkitekter i Norge med godkjent høyere profesjonsutdanning på masternivå.

Vedlegg:

FORSLAG OG KOMMENTARER TIL DE ENKELTE KAPITLENE

STATLIGE PLANRETNINGSLINJER FOR KLIMA OG ENERGI

Kapittel	Endringsforslag (i rødt)	Begrunnelse
KAPITTEL 3		
	Forslag: Å tilføye bokstav e: e. Statlige instanser skal bistå kommunene i arbeidet med å finne lokale løsninger som ivaretar hensynet til både lokalsamfunnsutvikling, klimagassutslipp og klimatilpasning, samt bevaring av natur og friluftsområder.	Det er behov for å legge til rette for generell bevaring av natur og friluftsområder, og tydeliggjøre dette som et klimatiltak.
KAPITTEL 4		
4.2	punkt l: Forslag: «Kommunene bør legge til rette for mer fornybar energiproduksjon og avklare behovet for areal til vindkraft og solkraft» bør endres til: «Kommunene bør legge til rette for mer fornybar energiproduksjon og avklare behovet for areal til vindkraft og solkraft uten å bygge ned naturarealer med karbonreserver».	Utvikling av ny fornybar energi må ikke skje gjennom nedbygging av karbonrike arealer. Staten må sørge for virkemidler som insentiverer utvikling av fornybar energiproduksjon i eksisterende bebygde områder, i byer, på tak og fasader, eksempelvis. Dette må ses i sammenheng.
4.3	Endring: punkt c: <i>Planmyndigheten skal ha oversikt over, og ikke bygge i, hvilke arealer som er betydelige karbonlagre.</i> Omdisponering og nedbygging av karbonrike arealer, ..., ~~skal unngås så langt som mulig,~~ erstattes med " skal ikke foretas, ... " Areal- og naturregnskap som verktøy ~~bør vurderes.~~ Erstattes med: Areal- og naturregnskap som verktøy skal benyttes.	Dersom karbonrike arealer berøres, må tilsvarende arealer restaureres med tilsvarende kvalitet/verdi et annet sted. Dette er ikke en fullgod løsning, men det kan bidra til at nedbygging av disse arealene er enda mindre attraktivt. Areal- og naturregnskap må utarbeides og benyttes for å lykkes med dette.
KAPITTEL 5		

5.3	I avsnitt åtte som starter med «Arealer som vurderes tatt i bruk til utbyggingsformål.....» bør det presiseres at utbyggingsarealer som kan være utsatt for naturfarer som flom og skred eller øker påkjenningen for andre arealer, ikke skal bygges ut.
-----	--